

президентом, парламентом та Вищою радою юстиції, перейшли до Вищої ради правосуддя, то лише ВРП надає згоду на затримання судді. Крім того, вона на основі рекомендації ВККС ухвалює рішення про призначення судді і вносить таке подання президенту, роль останнього – підписати його. Крім того, президент більше не зможе ліквідовувати чи створювати суди. Віднині це можливо лише через парламент та подання до нього закону особисто президентом і тільки після консультації з ВРП. Нині існуюча Вища рада юстиції буде виконувати свої колишні функції, допоки її не реорганізують у Вищу раду правосуддя [3, с. 3].

У відповідності зі змінами до Конституції обрати нових членів ВРП та реорганізувати Рад'юст, повинні за 2 роки, реформувати апеляційні суди за період не довше 3 років, а створити оновлений Верховний Суд мають за 6 місяців.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР зі змінами від 30.09.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII зі змінами від 05.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

3. Ставнийчук М. Судебная реформа «наизнанку»/ М. Ставнийчук // Зеркало Недели. Украина. – 2015. – № 14. – С. 2-3.

УДК 351.746.1:32+34 (043.2)

Череватюк В. Б., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ВЧЕННЯХ

Поняття «безпека» визначається як захищеність суспільства, особистості, держави від різного роду загроз та надзвичайних ситуацій. Безпека людини — це найважливіший аспект якості. Розмірковуючи над безпековими умовами існування людини у складному соціальному просторі, варто задуматись і над призначенням у цьому права. Якщо припустити, що право приймає участь у формуванні середовища, яке є безпековим для людини, то стає зрозумілим, що це не такий простий процес, як видається на перший погляд. З одного боку, ніби і ясно, що варто виробити відповідні безпекові правила, і всі стануть їх виконувати. Але цього явно недостатньо. Для нас є цілком зрозумілим, що правила, які містяться у нормах права, мають пройти складний шлях соціального визнання, який закарбовується у свідомості кожної людини, без чого неможливим є виконання цих правил у соціумі. Прослідкувати це можливо через науковий доробок відомих вчених мислителів, які вважали, що шлях

до безпеки людини, суспільства і держави пролягає через право.

Якщо розпочати з витоків, то протягом усієї історії цивілізації кожна окрема людина дбала про власну безпеку та безпеку своїх близьких, так само як і людство загалом дбало про безпеку свого існування.

Ще в стародавній римській міфології на монетах зображували Секурітату (Секурітас) - персоніфікований образ безпеки, який уособлював безпеку громадян та держави.

В цілому, в античній філософії безпеку розуміли як закон. Дуже часто відзначалося, що діяльність людини спрямована в першу чергу на самозбереження. При визначенні головних завдань держави, мислителі наголошували на вагомості забезпечення безпеки співгромадян. Так Платон розумів безпеку як «допомогу», «порятунок». Ним було розроблено цілісну системну концепцію безпеки, яка включала механізми її забезпечення. До числа механізмів забезпечення безпеки філософ відносив створення соціальних інститутів; виховання громадян і формування їх морального стану; надання всім громадянам суспільства засобів, необхідних для життєдіяльності [1, с. 275].

Інший відомий античний філософ - Арістотель, розглядав безпеку в розрізі політичної культури, зосереджуючись на політичній природі людини. Крім того можна відзначити, що Арістотель приділяв увагу розробці технологій забезпечення безпеки, серед яких він першочергове значення відводить приходу до влади середніх верств населення. Саме середньому класу Арістотель відводить особливу роль у забезпеченні безпеки держави, суспільства і окремого громадянина. В усякому разі, відмінною особливістю Арістотелевої найкращої реальної держави є те, що вона являє собою державу із «змішаною» формою устрою, де розумно поєднуються елементи демократії й олігархії. Арістотель писав: «У кожній державі є три частини: дуже заможні, вкрай незаможні і треті, що стоять посередині між тими і іншими. Так як, по загальноприйнятій думці, помірність і середина - найкраще, то, очевидно, і середній достаток з усіх благ усього краще. При наявності його найлегше коритися доводам розуму ... Держава понад усе прагне до того, щоб все в ньому були рівні й однакові, а це властиво переважно людям середнім ... Вони не прагнуть до чужого добра, як бідняки, а інші не зазіхають на те, що цим належить, подібно до того, як бідняки прагнуть до майна багатих. і так як ніхто на них і вони ні на кого не вчинили, то й життя їх протікає в безпеці» [2, с. 385]. В праці «Етика Нікомаха» Арістотель наголошував, що дотримання принципу середини повинно бути в усіх сферах людської діяльності. Принцип середини в стосунках з людьми дозволяє суб'єкту завжди виглядати витриманим, в міру вимогливим і поблажливим до оточуючих. Через призму «середини», Арістотель розглядає управління на рівні держави. Такою «серединою», поєднанням олігархії і демократії, є політія. Саме така форма управління, вважав мислитель, найбільше сприяє спокою в суспільстві.

Якщо ж звернутися до політико - правових досліджень періоду середньовіччя, то варто згадати такого представника світської теорії держави як Ніколо Макіавеллі. Метою держави, основою її міцності та благами свободи він вважав безпеку особистості і непорушність власності. Найнебезпечніше для правителя — на думку Макіавеллі — зазіхати на майно підданих, що неминуче породжує ненависть [3].

Питання безпеки були актуальними і для представників правової і політичної думки епохи Просвітництва. Так Шарль Луї Монтеск'є вважав, що громадянські свободи можливі за спокою духу, відчуття громадянської безпеки, при запобіганні необгрунтованим приватним і публічним звинуваченням індивіда, наявності гуманного кримінального законодавства, неухильного дотримання гарантованих державою правил судочинства, при попередженні деспотизму і зловживанням з боку посадових осіб, суворого дотримання законів і встановлення непорушного режиму законності. «У природному стані люди народжуються рівними, — писав Монтеск'є, — але вони не можуть зберегти цієї рівності — суспільство забирає цю рівність у них — і вони знову стають рівними тільки завдяки законам.» Керуючись таким уявленням, Монтеск'є так визначав політичну свободу: «Свобода є право робити те, що дозволено законами. Якщо б громадянин міг робити те, що цими законами забороняється, то в нього не було б свободи, оскільки те ж саме могли б робити й інші громадяни» [4, с.111]. Зв'язок політичної свободи з правом і його реальним здійсненням мислитель підкреслював, визначаючи також свободу, як безпеку громадянина, яка забезпечується наявністю в державі справедливих кримінальних законів.

Як показує проведений філософсько-правовий аналіз, на всіх етапах розвитку людської цивілізації були і залишаються актуальними різні аспекти проблеми безпеки. Вони стосуються визначення сутності безпеки, розробки та реалізації політики стратегії забезпечення безпеки. Численні підходи до безпеки лише підкреслюють її складний багаторівневий характер.

Література

1. Платон. Діалоги [Текст]: пер. з давньогрец. / Платон; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. - Х. : Фоліо, 2008. - 349 с.
2. Аристотель. Сочинения: В 4 т. / Пер. с древнегреч.; под ред. А.И. Доватура. – Т. 4 – М.: Мысль, 1983. - С. 378-385.
3. Н. Макіавеллі та макіавеллізм [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uastudent.com/n-makiavelli-ta-makiavelizm/>
4. Терзі О.С. Політико-правові погляди Ш. Монтеск'є / О. Терзі, Л. Заставська // Наука. Релігія. Суспільство. - 2012. - № 4. - С.110-113 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/ Downloads/ Nrs_2012_4_21.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nrs_2012_4_21.pdf).